

(Continuare din pag. 1: Dinu Zamfirescu.)

fără să-mi dau seama atunci că societatea românească ar involucra într-atât între 1982 și 1989, așa după cum s-a petrecut.

Dacă s-a înlăturat comunismul din România? Într-un fel da, dar de fapt s-a transformat, el nu a dispărut cu totul în forma lui ceaușiană. Astfel există încă, din nefericire, un Vadim Tudor și un partid compus în mare parte din foști securiști și din indivizi aflați în componența regimului comunist. Ceaușescu inițiasse un național-comunism care astăzi este dus mai departe de Vadim Tudor și cei care îi sunt prin preajmă. De altfel, un procent de aproximativ 15% dintre români, conform sondajelor, ar aprecia un astfel de regim. Deci gândesc nu neapărat marxist-leninist, ci un gen de comunism șmecheresc care dacă ar ajunge la putere s-ar deda la tot felul de orori și excese, chiar genocid.

O altă parte dintre comuniștii ceaușieni s-au metamorfozat în așa-zisa social-democrație. Pe aceștia îi aflăm actualmente la putere în cadrul PSD, având drept exponenți pe președintele Ion Iliescu și pe premierul Adrian Năstase. Dar dintre aceștia se mai găsesc și prin alte partide, ca de pildă în Partidul Democrat și chiar în conducerea actuală a Partidului Național Liberal.

Va trebui să remarc însă o evoluție la toți aceștia. Ion Iliescu a evoluat foarte mult din 1989 și chiar și după primul său mandat complet, devenind un om care ar putea întrușia un profil social-democrat; de asemenea și premierul Năstase. Bineînțeles că mai transpiră când și când unele poziții comuniste sau că actualul PSD a devenit aproape un nou partid-stat. Se poate însă afirma că astăzi România este o țară liberă într-un sens larg. Libertățile publice și drepturile omului sunt în general respectate. Alternanța la guvernare s-a făcut după 1989 în două rânduri fără tensiuni, au existat alegeri libere. România însă nu este încă o țară total liberă. Nu este liberă pentru că domnia corupției este atotputernică în absolut toate sferile de activitate ale societății. Nu este liberă fiindcă o mare parte a societății are încă mentalitatea de asistat. Oamenilor le este teamă să ia inițiative și așteaptă totul de la stat sau de la o autoritate.

Oamenii nu sunt încă deplin independenți. Eu cred că o țară nu este cu adevărat liberă decât atunci când marea majoritate a cetățenilor ei se simt autonomi și își iau viața în propriile mâini, fără să aștepte cărjele sau bastonul vreunei autorități sau, mai grav, a statului.

S.C.: În timpul regimului comunist s-a făcut o propagandă îndârjită împotriva românilor care trăiau în exil, aceștia fiind acuzați că sunt "trădători de țară"; după 1990 s-a continuat instigarea populației din România împotriva celor din exil, printre altele prin sloganul celebru: "Voi n-ați mâncat salam de soia!", etc, etc. Considerați că astăzi mai există această atitudine atât a autorităților cât și a populației față de cei care trăiesc în afara granițelor României?

D.Z.: Sigur că imediat după prăbușirea regimului Ceaușescu, românii exilați care s-au întors în țară, de altfel extrem de puțini, au fost priviți ca niște guoană în supă. Desigur că atitudinea asta a fost generată de elementele foste comuniste, de fapt rămase la putere (cei ce fuseseră în linia a doua sau a treia a regimului), care vedeau în exilați un pericol pentru ei. Dar dintre cei mai marcați, Radu Câmpeanu și Ion Rațiu, ocupând și poziții politice importante imediat după 1989, au provocat antipatii violente ale acelor cercuri de teamă că ei să nu implanteze în magma politică existentă la acea perioadă semnele democrației occidentale. Cu toate erorile comise de unul sau altul dintre acești foști exilați, cred că au dat dovadă de un mare curaj și de răspundere civică. Nu au fost însă doar aceștia doi, au mai fost și alți exilați care s-au întors și fiecare a fost pus în situații cu totul anormale pentru o țară care se pretindea democratică, e drept în tranziție, dar de esență democratică.

Prin însăși Constituția din 1991, exilaților cu dublă cetățenie li se refuză, până în prezent, ocuparea oricărei funcții publice. Deși aceeași Constituție vorbește de respectarea de către legislație a declarației Universale a Drepturilor Omului, ea nu este aplicată în litera și spiritul ei. „Autoritatea Judecătorească”, așa după cum este ea numită în Constituție, este supusă până și la nivelul Curții Constituționale, executivului. Constituția nu prevede în mod expres principiul separației puterilor în stat. Astăzi se remarcă și aici o evoluție din partea puterii constituite. Guvernarea anterioară care se denumea de centru-dreapta nu a întreprins absolut nimic în schimbarea acestor stări de fapt.

“Din 1990 și până acum nu a existat și nu există conceptul de principialitate, de punctualitate, de respectul cuvântului dat. Șmecherismul dâmbovițean s-a extins la nivelul întregii țări, ceea ce face ca numitorul comun al societății românești să fie corupția.”

Foto: © Dinu Zamfirescu.

Actualmente, în mod cu totul independent, s-a creat, din inițiativa câtorva foști exilați, „Asociația Foștilor Refugiați Politici din România”. Asociația a intervenit pe lângă actualul guvern pentru modificarea Constituției, în ceea ce privește integralitatea drepturilor politice în ceea ce-i privește (sugestie adoptată de toate partidele democratice din actualul Parlament). Pe de altă parte, la sugestia Asociației, ar urma ca foarte curând să se înființeze un „Institut Național pentru Memoria Exilului Românesc”. S-a propus de către Asociație ca în exercitarea atribuțiilor sale, Institutul să-și desfășoare activitatea în mod independent, fără ca aceasta să fie îngrădită sau influențată de către alte instituții sau autorități publice. În acest scop conducerea științifică este încredințată Asociației Foștilor Refugiați Politici, iar conducerea lui este numită cu participarea Asociației. Inițiativa aceasta a fost aprobată în principiu de către actualul guvern, urmând a se vedea dacă în viitorul apropiat se va și concretiza această recunoaștere oficială a exilului. O evoluție pozitivă se remarcă și la nivelul populației, nu se mai amintește despre “salamul cu soia” sau că noi, foștii exilați, am gândi prea mult.

S.C.: S-a făcut înainte de '90 o deosebire între exilul românesc și diaspora românească. Se mai poate astăzi vorbi de un exil românesc? Dacă da, de ce? Dacă nu, de ce? (Definiți, vă rog, noțiunile de "exil" și "diaspora").

D.C.: Nu cred că se mai poate vorbi astăzi că ar mai exista un exil românesc. Aș defini exilul ca

părăsirea propriei țări, cu voia sau fără voia exilatului, din cauza unor motive de ordin politic. Astăzi nu mai există, în mod obiectiv, în România asemenea motive. Astăzi cred că trebuie să vorbim de diasporă și nu de exil. După instaurarea comunismului, că și după evenimentele din 1989, o multime de români și-au părăsit țara. Ei au emigrat și nu s-au refugiat, de fapt din motive mai degrabă economice. Aceștia au refuzat să se implice într-o activitate dusă împotriva regimului comunist, regim din a cărui cauză au părăsit țara. Cei de după 1989 și până în prezent, mai ales tineri, au plecat și pleacă din România datorită condițiilor economice precare, a lipsei de perspectivă în România actuală și a căutării unui trai mult, mult mai bun sub aspect pecuniar. În diasporă îi consider pe românii plecați din țară din alte motive decât cele politice și care s-au stabilit în alte țări. În unele cazuri ei constituie un grup etnic fiind, cei mai mulți, și cetățeni ai statului respectiv, dar care, în cea mai mare parte, și-au păstrat cetățenia română. Mai multe milioane dintre ei se află însă în această situație împotriva voinței lor, datorită unor dictate și tratate perfectate între cele două mari totalitarisme ale secolului XX. Mă refer aici la românii din Basarabia, Bucovina de Nord, Herța, la cei deportați și rămași în Siberia dar și la cei din Timoc, Balcani sau din alte țări limitrofe României.

S.C.: Ați fost unul dintre cei din exil, care s-au întors în România. Cum ați fost primit la început? Cum este astăzi după aproape 14 ani de locuit în România?

D.C.: Am fost unul dintre cei care au revenit în țară în ziua de 29 decembrie 1989, cu primul avion ce putea ateriza la Otopeni după evenimentele de atunci. Pot spune că am fost bine primit și chiar în seara sosirii mele, foștii prieteni liberali ce rămăseseră în țară, Dan Amedeu Lăzărescu și Ion V. Săndulescu mi-au propus să rămân pe loc și să devin secretarul general al Partidului Național Liberal care urma să se înscrie oficial la autorități. Bineînțeles că o anumită concepție etică m-a împiedicat să primesc o asemenea onoare. Am acceptat și am contribuit la reparația pe scena politică a PNL ca unul dintre cei 12 membri fondatori. În contactele pe care le-am avut după aceea am fost în general bine primit, mai ales de către tineri, liberali sau nu. Mai târziu însă am întâmpinat din partea autorităților oarece dificultăți. Mi s-a refuzat astfel atribuirea unei locuințe (la care aș fi avut dreptul ca fost repatriat), mi s-au făcut dificultăți – ca tuturor cetățenilor români în aceeași situație – de a-mi recupera o serie de proprietăți confiscate de către regimul comunist. La alegerile din anul 2000, candidând din partea PNL pentru un loc de senator în București, am fost respins de Biroul Electoral Central, Tribunalul București și Curtea Supremă de Justiție de la această candidatură pe motivul că dețin dublă cetățenie, română și franceză. Ulterior, am intentat o acțiune judecătorească împotriva statului român cerând respectarea Constituției și a legislației internaționale. Până în prezent însă toate instanțele române au respins cererea mea (nu ceream decât punerea mea în drepturi și un leu despăgubiri civile). Procesul nu s-a încheiat încă. Probabil însă că prin modificările ce se vor aduce Constituției să se reglementeze și acest caz insolit. Astăzi, în afara diverselor obstrucții ale autorităților nu pot să afirm că ar exista vreo atitudine ostilă sau rezervată în ceea ce mă privește din partea oamenilor, a societății românești.

S.C.: Cum considerați că a evoluat societatea românească din 1990 până astăzi politic, social, cultural?

D.Z.: Din 1990, societatea românească a evoluat în mod cert mai ales în ultimii ani. Sub aspect politic desigur că s-a evoluat într-un anumit sens, mai ales din punct de vedere conceptual. Dacă în 1990 nu se prea știa ce înseamnă altceva decât național-comunism, astăzi cam jumătate din populație are diverse alte opțiuni.